

Jedinica 7 (osnovna škola, 7. razred)

Je li ono što želim ujedno i ono što mi treba?

A Plan nastave

	Ključna pitanja/teme časa	Ključni zadatak	Nastavni materijali
Lekcija 1	Šta su moje želje?	Učenici postaju svjesni svojih želja tako što ih objašnjavaju jedni drugima.	Slike za formiranje parova učenika
Lekcija 2	Šta ljudima treba? Šta bi bilo lijepo imati?	Učenici uče da prave razliku između želja i potreba, te između osnovnih potreba i potreba za samoispunjenjem.	Stari časopisi, makaze, ljepilo, papira, komadići konopca, štipaljke za sušenje veša.
Lekcija 3	Šta su želje? Šta su potrebe?	Grupe ili razred se usaglašavaju oko 10 važnih želja i potreba.	Materijali koje su donijeli učenici.
Lekcija 4	Odgovaraju li dječija prava našim idejama o željama i potrebama?	Učenici upoređuju svoje ideje s dječjim pravima i prave plakate za prezentaciju na Međunarodni dan djeteta.	Primjerci Konvencije o dječjim pravima za svaku grupu; papir za <i>flipchart</i> .

B Vaspitno-obrazovni ciljevi

Kako bi shvati šta su dječija i ljudska prava učenici moraju konkretizovati svoje lične potrebe i želje. Moraju postati svjesni šta očekuju od života u svojoj trenutnoj situaciji.

U prvom koraku, trebalo bi da slobodno razmišljaju o svojim željama i potrebama (bez obzira koliko se one možda činile neobičnim) i trebalo bi da ih slobodno izraze.

U drugom koraku, trebalo bi razjasniti koja je razlika, po njihovom mišljenju, između želja i stvarnih životnih potreba. Ova vrsta izbora će ih skoro sigurno odvesti prema mnogim od prava Konvencije o pravima djeteta.

U svakoj fazi važno je da nastavnik podstiče i usmjerava diskusije, ali on ili ona bi trebalo da budu oprezni da se ne umiješaju previše. Bitno je da nastavnici ne morališu previše ili da pokušavaju da ubijede učenike u svoje vrijednosti. Umjesto toga: u dobro vođenoj diskusiji, učenici će sami često otkriti i razriješiti suprotstavljene koncepte i vrijednosti.

C Ključna pitanja za razmišljanje na časovima o dječijim pravima

Iskustvo dječjih prava	Upoznavanje dječjih prava	Sprovođenje dječjih prava
Nastavnik		
Na koji se način principi dječijih prava poštuju u razredu i školskoj zajednici?	Šta djeca trenutno znaju o dječijim pravima?	Učenje o tome kako djelovati izvan škole: Šta su učenici naučili za svoj budući život?
Učenici shvataju da dječja prava imaju veze sa osnovnim potrebama, neophodnim za opstanak.	Ova nastavna jedinica pruža priliku učenicima da izraze svoje lične potrebe i želje. Uviđaju da ih slušaju i da su ozbiljno shvaćeni. Uče razliku između osnovnih potreba za preživljavanjem i stvari koje želimo.	Učenici bi trebalo da postanu svjesni da se svakodnevno suočavaju sa bitnim životnim pitanjima i da društvo stvara nejednake uslove za svoje članove u borbi sa takvim problemima. Trebalo bi da nauče da se zauzmu za svoje želje, pritom održavajući kritičku distancu prema njima.
Učenici		
Kako sam doživio/la dječija prava u razredu?	Što sam naučio/la o dječijim pravima?	Šta sam u stanju sada da preduzmem?
Svoje želje mogu izraziti samo ako vjerujem svojim drugovima učenicima i svom nastavniku. Naučio sam da vrijedi otvoriti se prema drugima i vidjeti da i drugi to rade.	Naučio sam da se dječija prava odnose na naše najbitnije potrebe: učestvovanje, razvoj, preživljavanje i zaštitu, i da su ona jako povezana s mojim svakodnevnim životom.	Pokušaću da obratim više pažnje na razliku između želja i potreba. Neću skrivati ili poricati svoje želje i snove, ali ću se truditi da ih ostvarim a da ne naškodim tuđim potrebama.

D Postupak

Lekcija 1

Uvod: Nastavnik obavještava razred da će u srednjoj školi dječja prava takođe biti tema niza časova svake godine. Nastavnik pita razred čega će se sjećati iz osnovne škole i ponavlja najbitnije činjenice (vidi Cjelinu 3, lekcija 2 i Cjelinu 4, lekcija 1: porijeklo dječjih prava, najbitnija dječja prava, i moguće njihov odnos sa ljudskim pravima).

Objava: Ove godine tema će biti „želje i potrebe“. Nastavnik daje kratak opis ove teme, sakuplja primjere od svake kategorije učenika i najbitnije razlike. Kako ova tema može biti povezana sa dječjim pravima?

Formiranje grupa: Nastavnik reže slike prekrasnih automobila, modnih kombinacija ili atraktivnih mjesta za odmor, svaku u četiri dijela i raspodijeli ih nasumce učenicima. Učenici moraju naći svoje partnere koji takođe drže jedan komad te slike. Zajedno formiraju radnu grupu. Ako zbog ukupnog broja učenika moraju biti i grupe od tri ili pet učenika nastavnik prilagođava broj dijelova slike tom broju.

Grupe biraju svog predstavnika i menadžera. Predstavnik će se u ime grupe obraćati drugim grupama, cijelom razredu i učitelju. On ili ona odgovoran je za prenošenje mišljenja grupe, a ne svog vlastitog mišljenja. Menadžer grupe organizuje radni proces, integriše sve članove, pazi na vremenski okvir.

Grupe dobijaju zadatak da diskutuju o sljedećim problemima i da o njima prave bilješke:

- Koje su vaše najveće želje? Šta bi vas činilo osobito srećnim?
- Koje su vaše najveće želje, snovi za budućnost (npr. kada vam bude 25 godina)?
- Možete li se sjetiti svojih želja i snova kada vam je bilo, 5,7, 9 ili 11 godina? Koje su bile vaše najveće želje tada? Šta bi vas tada učinilo posebno srećnim?
- Koje želje i snove imaju odrasli (npr. roditelji, poznanici, ostali)?

Svaka grupa sastavlja svoju listu želja i snova koje su poređane po starosnoj dobi u kojoj su bile bitne. Lista se zapisuje u vidu tabele (na A3 ili A2 papiru). Učenici sami mogu napraviti tabelu ili im nastavnik može dati precizne instrukcije po pitanju detalja i dizajna, zavisno od školskog nivoa. Tabela bi trebalo da ima odgovarajući naslov koji sami učenici smišljaju.

Listovi papira se kače (poput mini postera); predstavnik iz svake grupe prezentira rezultate. Nastavnik može dati neke informacije o aspektima poput želja koje su rodno determinisane, realne ili utopističke itd.

Zadatak za domaći za sljedeću lekciju (nekoliko dana kasnije): Djeca sakupljaju isječke na temu želja i potreba (iz novina, kataloga, magazina) i štipavice za odjeću (ako nema 60 štipavica u školi).

Lekcija 2

Uvod: kratak pregled prethodne lekcije. Lekcija je bila o tome šta su naše želje sada i kad smo bili mali. Danas želimo da se usredsrijedimo više na razliku između želja s jedne strane (bilo lijepo za naš samorazvoj ako se ostvare) i (osnovnih) potreba s druge strane (što je osnovno za naš opstanak). Može se sakupiti nekoliko primjera.

Dalji rad u grupama. Diskutuju o sljedećim pitanjima:

- Šta bi mi htjeli da imamo? Šta bi bilo lijepo imati? Šta nam to dozvolilo da radimo/budemo? (želje/velike želje)
- Šta nam je zaista potrebno i zašto? (egzistencijalne potrebe)

Slike koje su donijete na čas kao domaći zadatak mogu se koristiti kao pomoć pri proizvodnji spontanih misli i ideja, a posebno da bi se pronašle ideje za želje i najveće želje.

Pošto se podijele papiri A3 formata svakoj grupi, daju se sljedeći zadaci:

- Napravite tabelu sa najmanje pet(osnovnih) potreba (hrana, bezbjednost, briga, prijatelji, obrazovanje, toplota itd.) i pet želja koje bi bile dobre za samorazvoj (svoj lični TV, putovanja na egzotična mjesta, skupocjeni automobil itd.);
- Isijecite slike kako bi ilustrovali obje kategorije i (moguće kao domaći zadatak) i pronađite još slika. Slike je potrebno obilježiti otpozadi ili na dnu oznakom OP (osnovne potrebe) ili Ž (želje).

Lekcija 3

Grupe dobijaju sljedeći zadatak: postavite sve svoje slike koje predstavljaju želje i (osnovne) potrebe ispred vas. Demokratski izaberite pet slika koje najbolje ilustruju osnovne potrebe. Na isti način donesite odluku o pet slika koje najbolje ilustruju želje koje bi vaša grupa najviše voljela da

se ispune. Obavezno uzmite u obzir mišljenje svakog člana grupe! (kako bi izabrali slike, svakom članu grupe se mogu dati male papirne tačke ili žetoni, da ih stave na omiljenu sliku. Bira se deset slika sa najviše žetona)

Pojašnjenje logistike za izložbu postera treba sprovesti 20. novembra.

Diskusija i postizanje saglasnosti u grupama. Sljedeći zadatak: Uzmite komad konopca (dužine 4m) i deset štipaljki za veš. Okačite žicu na odgovarajuće mjesto i koristite štipaljke da okačite slike na sljedeći način:

- S lijeve strane: slike onih stvari koje su nam potrebne da živimo s dostojanstvom (osnovne potrebe).
- S desne strane: slike onih stvari koje bi nam život učinile ugodnijim (želje).
- Neke slike se mogu okačiti i u sredini, između dvije kategorije.

Grupne prezentacije. Uz sve, diskusija se može voditi (nastavnik može imati ulogu moderatora) o raznim aspektima (razlikama koje su uslovljene rodom, šta se to smatra osnovnim potrebama u bogatim, a šta u siromašnijim zemljama).

Lekcija 4

Svaka grupa dobija pet praznih listova papira A3 formata kao i kopiju dječjih prava (vidi dodatak). Zatim se zadaju sljedeći zadaci:

- Uzmite svojih deset slika koje ste okačili na posljednjem času. Fokus će biti na pet slika koje ilustruju osnovne potrebe.
- Naizmjenično čitajte naglas konvenciju o dječjim pravima svojoj grupi. Za svako pravo koje se pročita, razmotrite da li ono ima neke veze sa jednom od potreba sa vaših pet izabranih slika (ili sa jednom od želja na pet drugih slika),
- Uzmite pet listova papira formata A3: sa lijeve strane ili po sredini, pri vrhu papira, zalijepite jednu od pet slika koja predstavljaju neku osnovnu potrebu. Sa desne strane ili na dnu napišite dječje pravo koje odgovara slici. Neke slike mogu odgovarati više od jednog dječjeg prava!
- Osmislite i ukasite pet listova papira što je ljepše moguće (kao „mini poster“). Postere bi trebalo izložiti u zgradi škole 20. novembra (Međunarodni dan djeteta).

Prezentacije pet mini postera (po grupama) u razredu. Zaključna diskusija o pitanja poput: koliko su se naša razmišljanja o osnovnim potrebama podudarala sa onim što je rečeno u Konvenciji o pravima djeteta?